

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 5. apríla 2016 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Verejné obstarávanie služieb — Smernica 89/665/EHS — Článok 1 ods. 1 a 3 — Postupy preskúmania — Žaloba o neplatnosť rozhodnutia o zadaní verejnej zákazky podaná uchádzačom, ktorého ponuka nebola vybraná — Vzájomná žaloba úspešného uchádzača — Vnútroštátne pravidlo judikatúry ukladajúce povinnosť preskúmať najskôr vzájomnú žalobu a v prípade, že je dôvodná, vyhlásiť hlavnú žalobu za neprípustnú bez jej vecného preskúmania — Zlučiteľnosť s právom Únie — Článok 267 ZFEÚ — Zásada prednosti práva Únie — Právna zásada stanovená rozhodnutím pléna najvyššieho správneho súdu členského štátu — Vnútroštátna právna úprava stanovujúca záväznú povahu tohto rozhodnutia pre senáty tohto súdu — Povinnosť senátu, ktorý rozhoduje o otázke týkajúcej sa práva Únie, postúpiť túto otázku plénu v prípade, ak s rozhodnutím pléna nesúhlasí — Možnosť alebo povinnosť senátu podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania“

Vo veci C-689/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Správna súdna rada pre región Sicília, Taliansko) z 26. septembra 2013 a doručený Súdnemu dvoru 24. decembra 2013, ktorý súvisí s konaním:

Puligenica Facility Esco SpA (PFE)

proti

Airgest SpA,

za účasti:

Gestione Servizi Ambientali Srl (GSA),

Zenith Services Group Srl (ZS),

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, D. Šváby a F. Biltgen, sudcovia A. Rosas, E. Juhász (spravodajca), A. Borg Barthet, J. Malenovský, J.-C. Bonichot, C. Vajda, S. Rodin a K. Jürimäe,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: I. Illéssy, referent, neskôr V. Giacobbo-Peyronnel, referentka,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. marca 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Puligienica Facility Esco SpA (PFE), v zastúpení: U. Ilardo, avvocato,
- Gestione Servizi Ambientali Srl (GSA) a Zenith Services Group Srl (ZS), v zastúpení: D. Gentile a D. Galli, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Varone, avvocato dello Stato,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Recchia a A. Tokár, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 23. apríla 2015,

so zreteľom na uznesenie o opätovnom otvorení ústnej časti konania zo 16. júla 2015 a po pojednávaní z 15. septembra 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Varone, avvocato dello Stato,
- holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Recchia a A. Tokár, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí dodatočných návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. októbra 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 3 smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác (Ú. v. ES L 395, s. 33; Mím. vyd. 06/001, s. 246), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007 (Ú. v. EÚ L 335, s. 31, ďalej len „smernica 89/665“), článku 267 ZFEÚ, ako aj zásad prednosti a efektivity práva Únie.
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Puligienica Facility Esco SpA (PFE) (ďalej len „PFE“) a spoločnosťou Airgest SpA (ďalej len „Airgest“) týkajúceho sa zákonnosti zadania verejnej zákazky na služby druhou menovanou spoločnosťou spoločnostiam Gestione Servizi Ambientali Srl (GSA) (ďalej len „GSA“) a Zenith Services Group Srl (ZS).

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 1 smernice 89/665, nazvaný „Rozsah pôsobnosti a dostupnosť postupov preskúmania“, stanovuje:

„1. Táto smernica sa vzťahuje na zákazky uvedené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby [Ú. v. EÚ L 134, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132], pokiaľ tieto zákazky nie sú vyňaté z rozsahu pôsobnosti v súlade s článkami 10 až 18 tejto smernice.

Zákazky v zmysle tejto smernice zahŕňajú verejné zákazky, rámcové dohody, verejné koncesie na práce a dynamické obstarávacie systémy.

Pokiaľ ide o zákazky, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice [2004/18], členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa rozhodnutia prijaté verejnými obstarávateľmi mohli účinne a predovšetkým čo najskôr preskúmať v súlade s podmienkami ustanovenými v článkoch 2 až 2f tejto smernice z dôvodu, že tieto rozhodnutia porušili právo Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania alebo vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa toto právo transponuje.

...

3. Členské štáty zabezpečia, aby si postupy preskúmania mohla na základe podrobných pravidiel, ktoré môžu stanoviť členské štáty, uplatniť prinajmenšom každá osoba, ktorá má alebo mala záujem o získanie určitej zákazky a ktorá bola poškodená alebo existuje riziko poškodenia údajným porušením.“

...“

- 4 Podľa článku 2 ods. 1 tejto smernice:

„Členské štáty zabezpečia, aby prijaté opatrenia týkajúce sa postupov preskúmania uvedených v článku 1 zahŕňali ustanovenie o právomoci:

...

b) zrušiť alebo zabezpečiť zrušenie nezákonne prijatých rozhodnutí...

...“

Talianske právo

- 5 Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Správna súdna rada pre región Sicília) bola založená legislatívnym dekrétom č. 654 o výkone funkcií Štátnej rady v regióne Sicília (decreto legislativo n. 654 – Norme per l'esercizio nella Regione siciliana delle funzioni spettanti al Consiglio di Stato) zo 6. mája 1948 (GURI č. 135, z 12. júna 1948). Tento súd má v tomto regióne rovnaké poradenské a súdne funkcie ako Consiglio di Stato (Štátna rada).

- 6 Legislatívny dekrét č. 104 o vykonaní článku 44 zákona č. 69 z 18. júna 2009 o delegovaní reorganizácie správneho konania vláde (decreto legislativo n. 104 – Attuazione dell'articolo 44 della legge 18 giugno 2009, n. 69, recante delega al governo per il riordino del processo amministrativo) z 2. júla 2010 (riadna príloha GURI č. 156 zo 7. júla 2010) sa týka prijatia správneho poriadku.
- 7 Článok 6 tohto poriadku uvádza:
- „1. Consiglio di Stato [(Štátna rada)] je správny súdny orgán rozhodujúci v poslednom stupni.
- ...
6. Žaloby proti rozhodnutiam Tribunale amministrativo regionale della Sicilia [(Regionálny správny súd Sicílie)] sa podávajú na Consiglio di Giustizia amministrativa per la Regione siciliana [(Správna súdna rada pre región Sicília)] v súlade s ustanoveniami osobitného štatútu a príslušnými vykonávacími ustanoveniami.“
- 8 Článok 42 uvedeného poriadku vo svojom odseku 1 stanovuje:
- „Žalovaní a vedľajší účastníci konania môžu predkladať návrhy v záujme spojenom s podaným hlavným návrhom prostredníctvom vzájomnej žaloby“.
- 9 Článok 99 toho istého poriadku uvádza toto:
- „1. V prípade, že senát, ktorému bola vec pridelená, konštatuje, že právny aspekt predložený na jeho posúdenie viedol alebo môže viesť k rozdielom v judikatúre, môže uznesením vydaným na návrh účastníkov konania alebo bez návrhu vrátiť vec plénu. Ak to plénum považuje za vhodné, môže akty vrátiť senátu.
2. Pred vydaním rozhodnutia môže predseda Consiglio di Stato [(Štátna rada)] na návrh účastníkov konania alebo bez návrhu postúpiť každú vec plénu na rozhodnutie o najvýznamnejších zásadných otázkach alebo vyriešenie rozdielov v judikatúre.
3. V prípade, že senát, ktorému bola vec pridelená, nesúhlasí s právnou zásadou stanovenou plénom, odôvodneným uznesením vráti rozhodnutie vo veci tomuto plénu.
4. Plénum rozhodne o celom spore, pokiaľ sa nerozhodne stanoviť len právnú zásadu a vrátiť rozhodnutie vo veci v zostávajúcej časti pôvodnému senátu.
5. Ak plénum považuje otázku za mimoriadne dôležitú, môže v každom prípade stanoviť právnú zásadu v záujme zákona aj vtedy, keď vyhlási vec za neprípustnú, rozhodne o prekážke konania alebo ukončení konania. V takom prípade nemá rozhodnutie pléna účinok na napadnuté opatrenie.“
- 10 Podľa článku 100 správneho poriadku:
- „Voči rozhodnutiam regionálnych správnych súdov sa možno odvolať na Consiglio di Stato [(Štátna rada)] bez toho, aby to malo vplyv na právomoci Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana [(Správna súdna rada pre región Sicília)] v prípade odvolaní proti rozhodnutiam Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia [(Regionálny správny súd Sicílie)].“
- 11 Legislatívny dekrét č. 373 o spôsoboch uplatňovania osobitného štatútu regiónu Sicília v súvislosti s výkonom funkcií Consiglio di Stato (Štátna rada) v tomto regióne (decreto legislativo n. 373 – Norme di attuazione dello Statuto speciale della Regione siciliana concernenti l'esercizio nella regione delle funzioni spettanti al Consiglio di Stato) z 24. decembra 2003 (GURI č. 10 zo 14. januára 2004, s. 4) v článku 1 ods. 2 stanovuje, že senáty Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione

siciliana (Správna súdna rada pre región Sicília) fungujú ako detašované senáty Consiglio di Stato (Štátna rada) a v článku 4 ods. 3 uvádza, že Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Správna súdna rada pre región Sicília) rozhoduje o odvolaniach podaných proti rozhodnutiam vydaných Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Regionálny správny súd Sicílie).

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 12 Oznamením uverejneným 18. januára 2012 spoločnosť Airgest, ktorá prevádzkuje civilné letisko v Trapani-Birgi (Taliano), vyhlásila verejné zadávacie konanie na poskytovanie služieb upratovania a údržby zelených priestranstiev tohto letiska na obdobie tri roky. Hodnota tejto zákazky bez dane z pridanej hodnoty bola 1 995 496,35 eura a stanoveným zadávacím kritériom bola ekonomicky najvýhodnejšia ponuka. Rozhodnutím verejného obstarávateľa z 22. mája 2012 bola zákazka zadaná dočasnému združeniu podnikov, ktoré vytvorili spoločnosti GSA a Zenith Services Group Srl (ZS).
- 13 Spoločnosť PFE, ktorá sa zúčastnila na konaní a skončila na druhom mieste, podala žalobu na Tribunale amministrativo regionale della Sicilia (Regionálny správny súd Sicílie) a žiadala najmä, aby bolo rozhodnutie o zadaní zákazky zrušené a v dôsledku toho bola zákazka zadaná jej, vrátane uzatvorenia k tomu patriacej zmluvy. Iní uchádzači uvedené rozhodnutie o zadaní zákazky nenapadli.
- 14 Spoločnosť GSA, ktorá má vedúcu úlohu v dočasnom združení podnikov, ktorému bola zákazka zadaná, vstúpila do konania a podala vzájomnú žalobu založenú na neexistencii aktívnej legitímácie spoločnosti PFE, hlavnej žalobkyne, na žalobe, ktorú spoločnosť PFE podala, z dôvodu, že nespĺnila podmienky účasti na zadávacom konaní a mala byť preto zo zadávacieho konania vylúčená. Tribunale amministrativo regionale della Sicilia (Regionálny správny súd Sicílie) preskúmal tvrdenia oboch účastníkov konania a vyhovel obom žalobám. V nadväznosti na toto rozhodnutie spoločnosť Airgest, v postavení verejného obstarávateľa, vylúčila obe žalobkyne, ako aj ostatných uchádzačov pôvodne zahrnutých do poradia, z dôvodu, že ich ponuky nespĺnili požiadavky stanovené v dokumentoch týkajúcich sa postupu zadávania zákazky. Títo iní uchádzači nepodali voči rozhodnutiu o zadaní zákazky žalobu. V tejto veci sa začalo nové rokovacie konanie o zadaní dotknutej zákazky.
- 15 Spoločnosť PFE podala odvolanie proti rozsudku Tribunale amministrativo regionale della Sicilia (Regionálny správny súd Sicílie) na Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Správna súdna rada pre región Sicília). Spoločnosť GSA podala na tento súd vzájomné odvolanie s odôvodnením, najmä, že uvedený Tribunale amministrativo regionale della Sicilia (Regionálny správny súd Sicílie) nedodrжал pri preskúmaní žalobných dôvodov hlavnej žaloby zásady týkajúcej sa poradia preskúmania žalôb stanovené v rozsudku pléna Consiglio di Stato (Štátnej rady) č. 4 zo 7. apríla 2011. Podľa tohto rozsudku v prípade podania vzájomnej žaloby smerujúcej k napadnutiu prípustnosti hlavnej žaloby musí byť vzájomná žaloba preskúmaná prednostne pred hlavnou žalobou. Vo vnútroštátnom súdnom poriadku je vzájomná žaloba vo „výlučnom“ alebo „paralyzačnom“ postavení, keďže v prípade konštatovania jej dôvodnosti musí rozhodujúci súd vyhlásiť hlavnú žalobu za neprípustnú bez toho, aby ju skúmal vo veci samej.
- 16 Vnútroštátny súd uvádza, že Súdny dvor v rozsudku Fastweb (C-100/12, EU:C:2013:448), ktorý bol vyhlásený po uvedenom rozsudku pléna Consiglio di Stato (Štátna rada), rozhodol, že článok 1 ods. 3 smernice 89/665 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni zásadám stanoveným týmto posledným uvedeným rozsudkom a vyjadreným v predchádzajúcom bode. Vec, ktorá viedla k rozsudku Fastweb (C-100/12, EU:C:2013:448), sa týkala dvoch uchádzačov, ktorí boli vybraní verejným obstarávateľom a vyzvaní na predloženie ponúk. Úspešný uchádzač v reakcii na žalobu uchádzača, ktorého ponuka nebola vybraná, podal vzájomnú žalobu, pričom tvrdil, že nevybraná ponuka mala byť vylúčená z dôvodu, že nespĺňala jednu z minimálnych podmienok stanovených v súťažných podkladoch.

- 17 Vnútroštátny súd sa po prvé pýta, či výklad zo strany Súdneho dvora v rozsudku Fastweb (C-100/12, EU:C:2013:448) sa uplatní aj v prejednávanej veci, keďže vo veci, ktorá viedla k rozsudku Fastweb, bol počet uchádzajúcich sa podnikov dva a oba mali odporujúci si záujem v rámci hlavnej žaloby o neplatnosť podanej podnikom, ktorého ponuka nebola vybraná, a vzájomnej žaloby podanej úspešným uchádzačom, zatiaľ čo v prejednávanej veci je počet uchádzajúcich sa podnikov vyšší ako dva, aj keď iba dva z nich podali žalobu.
- 18 Po druhé vnútroštátny súd uvádza, že v súlade s článkom 1 ods. 2 legislatívneho dekrétu č. 373 z 24. decembra 2003 o spôsoboch uplatňovania osobitného štatútu regiónu Sicília v súvislosti s výkonom funkcií Consiglio di Stato (Štátna rada) v tomto regióne, tento súd má postavenie senátu Consiglio di Stato (Štátna rada) a ako taký je súdom, proti ktorého rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva v zmysle článku 267 tretieho odseku ZFEÚ. Podľa procesného pravidla stanoveného v článku 99 ods. 3 správneho poriadku je tento súd povinný uplatniť právne zásady stanovené plénom Consiglio di Stato (Štátna rada), vrátane otázok týkajúcich sa výkladu a uplatnenia práva Únie, s výnimkou možnosti senátu v prípade, ak by sa chcel odkloniť od uvedených zásad, vrátiť dotknutú otázku plénu na rozhodnutie o prelomení svojej judikatúry.
- 19 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti poukazuje na rozpory vyplývajúce z rozsudku pléna Consiglio di Stato (Štátna rada) č. 4 zo 7. apríla 2011 a rozsudku Fastweb (C-100/12, EU:C:2013:448) a tvrdí, že v prípade, že sa procesné pravidlo opísané v predchádzajúcom bode uplatňuje aj na otázky patriace do práva Únie, bolo by v rozpore so zásadou výlučnej právomoci Súdneho dvora vykladať právo Únie a povinnosťou všetkých súdov posledného stupňa v členských štátoch obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, ak sa vyskytnú otázky týkajúce sa výkladu tohto práva.
- 20 Za týchto podmienok Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Správna súdna rada pre región Sicília) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce otázky:
- „1. Uplatnia sa zásady stanovené Súdnym dvorom v rozsudku Fastweb [(C-100/12, EU:C:2013:448)] v súvislosti s osobitnou situáciou, ktorá bola predmetom prejudiciálnej otázky, v ktorej sa na konaní o vyhlásení verejného obstarávania zúčastnili iba dva podniky, z dôvodu podstatnej analogickej podobnosti so spornou vecou aj na prípad, o ktorom rozhoduje toto Consiglio, v ktorom boli všetky podniky, ktoré sa zúčastnili na verejnom obstarávaní, aj keď ich bolo viac ako dva, vylúčené verejným obstarávateľom bez toho, aby iné podniky ako tie, ktoré sú účastníkmi tohto konania, uvedené vylúčenie napadli, takže vec, o ktorej tento súd rozhoduje, sa týka iba dvoch podnikov?
2. Pokiaľ ide iba o otázky, o ktorých sa rozhoduje na základe práva Únie, je v rozpore s výkladom tohto práva, a najmä s článkom 267 ZFEÚ, článok 99 ods. 3 správneho poriadku v rozsahu, v akom toto procesné ustanovenie stanovuje, že všetky právne zásady stanovené plénom Consiglio di Stato [(Štátna rada)] sú záväzné pre všetky senáty a kolégiá Consiglio di Stato [(Štátna rada)] aj v prípade, z ktorého jasne vyplýva, že toto plénum prijalo alebo mohlo prijať zásadu, ktorá je v rozpore alebo je nezlučiteľná s právom Únie? A najmä:
- Má (senát alebo kolégium) Consiglio di Stato [(Štátna rada)] poverené konať vo veci, v ktorej má pochybnosti o súlade alebo zlučiteľnosti právnej zásady vyhlásenej plénom s právom Únie, povinnosť postúpiť tomuto plénu odôvodneným uznesením rozhodnutie vo veci, prípadne ešte predtým, ako môže byť podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor s cieľom zistiť súlad a zlučiteľnosť spornej právnej zásady s právom Únie, alebo naopak, môže, resp. musí (senát alebo kolégium) Consiglio di Stato [(Štátna rada)] ako vnútroštátny súd posledného stupňa predložiť nezávisle ako všeobecný súd zodpovedný za uplatnenie práva Únie prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru, aby získal správny výklad tohto práva?
  - V prípade, že odpoveď na otázku položenú v predchádzajúcej [zarážke] bude v tom zmysle, že každý senát a každé kolégium Consiglio di Stato [(Štátna rada)] môže alebo musí predložiť prejudiciálne otázky priamo Súdnemu dvoru, alebo v každom prípade, keď Súdny dvor

rozhodol, *a fortiori* po zasadnutí pléna Consiglio di Stato [(Štátna rada)], že vnútroštátna právna zásada stanovená plénom nie je v súlade alebo nie je úplne v súlade so správnym výkladom práva Únie, môže alebo musí (každý senát a každé kolégium) Consiglio di Stato [(Štátna rada)] ako všeobecný súd posledného stupňa zodpovedný za uplatnenie práva Únie bezodkladne uplatniť správny výklad práva Únie poskytnutý Súdny dvorom, alebo naopak, aj v takom prípade musí postúpiť plénu odôvodneným uznesením rozhodnutie vo veci s tým, že uplatnenie práva Únie, o ktorom už Súdny dvor rozhodol ako o záväznom, podlieha výlučnému posúdeniu tohto pléna a jeho právomoci súdneho preskúmania?

- Napokon, je výklad systému správneho konania Talianskej republiky, v zmysle ktorého prípadné rozhodnutie týkajúce sa podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor podlieha výlučnému posúdeniu pléna – alebo aj samotné rozhodnutie vo veci, ktoré priamo vyplýva z uplatnenia právnych zásad Únie už stanovených Súdny dvorom, – v rozpore nielen so zásadami primeranej dĺžky konania a rýchlej možnosti súdneho preskúmania v rámci postupov verejného obstarávania, ale aj s požiadavkou, aby bolo právo Únie plne a náležite uplatnené každým súdom vo všetkých členských štátoch záväzným spôsobom v súlade s jeho správnym výkladom, ako ho stanovil Súdny dvor, aj na účely maximálneho uplatnenia zásady potrebného účinku a zásady prednosti práva Únie pred vnútroštátnym právom (nielen hmotnoprávnym, ale aj procesným) každého členského štátu (v prejednávanej veci pred článkom 99 ods. 3 správneho poriadku Talianskej republiky)?“

O prvej otázke

- 21 Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 1 ods. 1 tretí pododsek a článok 1 ods. 3 smernice 89/665 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby hlavná žaloba, podaná uchádzačom, ktorý má záujem získať určitú zákazku a utrpel škodu alebo mu hrozila škoda údajným porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania alebo pravidiel preberajúcich toto právo, ktorá má za cieľ vylúčiť iného uchádzača, bola vyhlásená za neprípustnú na základe vnútroštátnych procesných pravidiel, ktoré stanovujú skoršie preskúmanie vzájomnej žaloby podanej týmto iným uchádzačom.
- 22 Vnútroštátny súd chce najmä vedieť, či sa výklad článku 1 ods. 3 smernice 89/665 poskytnutý Súdny dvorom v rozsudku *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) uplatňuje v prípade, v ktorom boli všetky podniky, ktoré sa zúčastnili na dotknutom verejnom obstarávaní, aj keď ich bolo pôvodne viac ako dva, vylúčené verejným obstarávateľom bez toho, aby žalobu podali iné podniky ako tie, ktoré sú účastníkmi sporu vo veci samej týkajúceho sa iba dvoch z týchto podnikov.
- 23 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustanovenia článku 1 ods. 1 tretí pododsek a článku 1 ods. 3 tejto smernice na to, aby boli žaloby proti rozhodnutiam prijatým verejným obstarávateľom považované za účinné, musia mať k nim prístup všetky osoby, ktoré majú alebo mali záujem o získanie určitej zákazky a ktoré údajným porušením utrpeli škodu alebo im hrozila škoda.
- 24 V bode 33 rozsudku *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) Súdny dvor zastával názor, že vzájomná žaloba úspešného uchádzača nemôže viesť k zamietnutiu žaloby iného uchádzača za predpokladu, že zákonnosť ponuky každého z týchto hospodárskych subjektov je spochybnená v rámci toho istého konania, keďže v takejto situácii každý z konkurentov môže uplatniť rovnaký legitímny záujem na vylúčení ponúk iných konkurentov, čo môže viesť k zisteniu, že je nemožné, aby verejný obstarávateľ pristúpil k výberu zákonnej ponuky.

- 25 V bode 34 tohto rozsudku Súdny dvor preto článok 1 ods. 3 smernice 89/665 vyložil v tom zmysle, že toto ustanovenie bráni vyhláseniu žaloby uchádzača, ktorého ponuka nebola vybraná, za neprípustnú v nadväznosti na predchádzajúce preskúmanie tejto námietky neprípustnosti podanej úspešným uchádzačom v rámci vzájomnej žaloby bez toho, aby sa rozhodlo o súlade oboch dotknutých ponúk s technickými špecifikáciami.
- 26 Tento rozsudok konkretizuje požiadavky ustanovení práva Únie citovaných v bode 23 tohto rozsudku za okolností, keď po uskutočnení verejného obstarávania dvaja uchádzači podali žaloby smerujúce k ich vzájomnému vylúčeniu.
- 27 V takejto situácii má každý z uchádzačov záujem na získaní dotknutej zákazky. Na jednej strane totiž vylúčenie jedného z uchádzačov môže viesť k tomu, že druhý získa zákazku v rámci toho istého konania priamo. Na druhej strane za predpokladu, že budú vylúčení obaja uchádzači a začne sa nové zadávacie konanie, môžu sa ho zúčastniť všetci uchádzači a získať tak zákazku nepriamo.
- 28 Za okolností, akými sú okolnosti sporu vo veci samej, sa uplatní výklad pripomenutý v bodoch 24 a 25 tohto rozsudku, ktorý Súdny dvor uviedol v rozsudku *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448). Na jednej strane totiž každý z účastníkov konania má rovnaký legitímny záujem na vylúčení ponuky iných konkurentov. Na druhej strane, ako to uviedol aj generálny advokát v bode 37 svojich návrhov, nie je vylúčené, že niektorú z nezrovnalostí, ktorá viedla k vylúčeniu ponuky úspešného uchádzača, ako aj ponuky uchádzača, ktorý spochybňuje rozhodnutie verejného obstarávateľa o zadaní zákazky, nevykazujú aj všetky ostatné ponuky predložené v rámci zadávacieho konania, čo by mohlo verejného obstarávateľa nevyhnutne viesť k vyhláseniu nového konania.
- 29 Počet účastníkov dotknutého verejného zadávacieho konania, ako aj počet účastníkov, ktorí podali žalobu, alebo rozdielne dôvody, ktoré predložili, nie sú na uplatnenie zásady vyplývajúcej z rozsudku *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) relevantné.
- 30 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú položenú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 1 tretí pododsek a článok 1 ods. 3 smernice 89/665 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby hlavná žaloba, podaná uchádzačom, ktorý má záujem získať určitú zákazku a utrpel škodu alebo mu hrozila škoda údajným porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania alebo pravidiel preberajúcich toto právo, ktorá má za cieľ vylúčiť iného uchádzača, bola vyhlásená za neprípustnú na základe vnútroštátnych procesných pravidiel, ktoré stanovujú skoršie preskúmanie vzájomnej žaloby podanej týmto iným uchádzačom.

O druhej otázke

O prvej časti

- 31 Prvou časťou svojej druhej otázky sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 267 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva v rozsahu, v akom sa vykladá toto právo v tom zmysle, že senát súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, pokiaľ sa nestotožňuje s právnym názorom definovaným v rozhodnutí pléna tohto súdu v prípade otázky týkajúcej sa výkladu alebo platnosti práva Únie, musí vrátiť túto otázku uvedenému plénu a bráni sa mu tak v podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor.
- 32 Ako Súdny dvor opakovane rozhodol, vnútroštátne súdy majú čo najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa výkladu príslušných ustanovení práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, EU:C:1974:3, bod 3), pričom sa táto možnosť mení pre súdy rozhodujúce v poslednom stupni na povinnosť, okrem výnimiek stanovených v judikatúre Súdneho dvora (pozri v tomto zmysle rozsudok *Cilfit a. i.*, 283/81, EU:C:1982:335, bod 21 a výrok). Pravidlo vnútroštátneho práva nemôže brániť vnútroštátnemu súdu, aby túto možnosť využil (pozri

v tomto zmysle rozsudky Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, EU:C:1974:3, bod 4; Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 42, ako aj Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 27), alebo aby si túto povinnosť splnil.

- 33 Táto možnosť, ako aj táto povinnosť je totiž neoddeliteľnou súčasťou systému spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, stanoveného článkom 267 ZFEÚ, a patrí k funkciám súdu povereného uplatňovaním práva Únie, ktoré toto ustanovenie zveruje vnútroštátnym súdom.
- 34 Pokiaľ následne vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje vo veci, zastáva názor, že v tejto veci vzniká otázka týkajúca sa výkladu alebo platnosti práva Únie, má možnosť, prípadne povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania bez toho, aby tejto možnosti alebo povinnosti bránili vnútroštátna legislatíva alebo judikatúra.
- 35 V prejednávanej veci nemôže ustanovenie vnútroštátneho práva brániť senátu súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, ktorý má otázku týkajúcu sa výkladu smernice 89/665, obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou.
- 36 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prvú časť druhej otázky odpovedať tak, že článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva v rozsahu, v akom sa vykladá toto právo v tom zmysle, že senát súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, pokiaľ sa nestotožňuje s právnym názorom definovaným v rozhodnutí pléna tohto súdu v prípade otázky týkajúcej sa výkladu alebo platnosti práva Únie, musí vrátiť túto otázku uvedenému plénu a bráni sa mu tak v podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor.

O druhej a tretej časti

- 37 Vnútroštátny súd sa druhou a treťou časťou druhej otázky, ktoré treba preskúmať spolu, v podstate pýta, či sa má článok 267 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak dostal vnútroštátny súd odpoveď Súdneho dvora na otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, ktorú Súdny dvor položil, alebo ak už priniesla judikatúra Súdneho dvora jasnú odpoveď na túto otázku, musí tento súd sám urobiť všetko potrebné na to, aby bol tento výklad práva Únie uplatnený.
- 38 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pokiaľ ide o výklad alebo platnosť dotknutých aktov inštitúcií Únie, rozsudok vyhlásený Súdny dvorom v prejudiciálnom konaní je pre vnútroštátny súd na vyriešenie sporu vo veci samej záväzný (pozri rozsudok Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 29 a citovanú judikatúru). Na účely vyriešenia sporu vo veci samej výklad predmetných ustanovení, ktorý poskytol Súdny dvor, je pre vnútroštátny súd, ktorý si ako súd rozhodujúci v poslednom stupni splnil svoju povinnosť podať návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ na Súdny dvor, záväzný a v prípade potreby musí odmietnuť vnútroštátnu judikatúru, ak ju pokladá za judikatúru, ktorá nie je v súlade s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, bod 30).
- 39 Treba tiež pripomenúť, že potrebný účinok článku 267 ZFEÚ by bol oslabený, ak by sa vnútroštátnemu súdu bránilo, aby mohol okamžite uplatniť právo Únie v súlade s rozhodnutím alebo judikatúrou Súdneho dvora (pozri v tomto zmysle rozsudok Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 20).
- 40 Vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatniť ustanovenia práva Únie, má povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto noriem, pričom v prípade potreby *ex officio* neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, aj keby bolo prijaté neskôr, bez toho, aby musel žiadať jeho predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom alebo naň čakať (pozri v prvom rade rozsudky Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, body 21 a 24, ako aj v druhom rade A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 36 a citovanú judikatúru).

- 41 Akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho právneho poriadku, ako aj legislatívna, administratívna alebo súdna prax, ktoré by mohli oslabiť účinnosť uplatňovania práva Únie tým, že príslušnému vnútroštátnemu súdu, ktorý aplikuje toto právo, nepriznávajú ani vo chvíli tohto uplatnenia právomoc, aby urobil všetko, čo je nevyhnutné na neuplatnenie ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú prekážkou plnej účinnosti noriem Únie, sú totiž nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré sú podstatou práva Únie (pozri rozsudky Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 22, ako aj A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 37 a citovanú judikatúru).
- 42 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú a tretiu časť druhej otázky odpovedať tak, že článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak dostal senát vnútroštátneho súdu, ktorý rozhoduje v poslednom stupni, odpoveď Súdneho dvora na otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, ktorú Súdny dvor položil, alebo ak už priniesla judikatúra Súdneho dvora jasnú odpoveď na túto otázku, musí tento senát sám urobiť všetko potrebné na to, aby bol tento výklad práva Únie uplatnený.

O trovách

- 43 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdny dvor a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- Článok 1 ods. 1 tretí pododsek a článok 1 ods. 3 smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby hlavná žaloba, podaná uchádzačom, ktorý má záujem získať určitú zákazku a utrpel škodu alebo mu hrozila škoda údajným porušením práva Únie v oblasti verejného obstarávania alebo pravidiel preberajúcich toto právo, ktorá má za cieľ vylúčiť iného uchádzača, bola vyhlásená za neprípustnú na základe vnútroštátnych procesných pravidiel, ktoré stanovujú skoršie preskúmanie vzájomnej žaloby podanej týmto iným uchádzačom.**
- Článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva v rozsahu, v akom sa vykladá toto právo v tom zmysle, že senát súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, pokiaľ sa nestotožňuje s právnym názorom definovaným v rozhodnutí pléna tohto súdu v prípade otázky týkajúcej sa výkladu alebo platnosti práva Únie, musí vrátiť túto otázku uvedenému plénu a bráni sa mu tak v podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor.**
- Článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak dostal senát vnútroštátneho súdu, ktorý rozhoduje v poslednom stupni, odpoveď Súdneho dvora na otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, ktorú Súdny dvor položil, alebo ak už priniesla judikatúra Súdneho dvora jasnú odpoveď na túto otázku, musí tento senát sám urobiť všetko potrebné na to, aby bol tento výklad práva Únie uplatnený.**

Podpisy